

Veur *Poelegrap* en *Oardeghaid*

Van de redactie

Nummer zesentwintig. We gaan in dit nummer terug naar 1791. Daar begint het verhaal van de familie Poel. Jan Klaassen (geboren in 1760) en Hilje Pieters (geboren in 1759) trouwen in Eenrum. Opmerkelijk is dat Jan Klaassen in 1843 ook op zijn trouwdag is overleden. Uit dit huwelijk worden vier kinderen geboren. Onbekend, Pieter, Klaas en Hendrik. We zullen een paar akten opnemen in dit nummer. In 1811 werd het verplicht om een achternaam te voeren. Deze veror-

dening werd meestal niet direct opgevold. Vandaar dat er vanuit de overheid ook diverse acties werden opgestart. Zie los artikel hierover. Jan Klaassen kreeg de achternaam Poel en Hilje Pieters komt dan uit de familie Wirks. Of de akten van naamsaanneming terug te vinden zijn uit de gemeente Eenrum moet nog blijken. Ook een verhaal over Lutje Saaxum. In een volgend nummer zien we de link met onze voorouders. Ook gaan we weer verder met onze familie stamboom van de

familie Poel, maar ook van voorgaande generaties. Ook al loopt op dit moment het spoor niet verder dan de geboortejaren van Jan Klaassen en Hilje Pieters, toch kunnen we nog iets verder terug, via de vrouwelijke lijn. Maar daarover later meer. Dat was 't weer lu. Tot nummer zevenentwintig. Veul plezaaier.

Koart oet Nijland

In dit nummer:

Van de redactie	1
Koart oet Nijland	1
Stuk uit de Stamboom	2
Register van Naamsaanneming	2
Geboren Pieter Jans Poel 1793	2
Geboren Klaas Jans Poel 1795	2
Overlijden kind 1802	2
Huwelijk Jan Klaassen en Hilje Pieters 1791	3
Lutje Saaxum	4
Geboren Hendrik Jans Poel	5
Overlijden Jan Klaasens Poel 1843	5
Ome Loeks	6
En dan nog even dit	6

Interessante informatie:

- Start Stamboom Poel
- Diverse akten uit kerkboeken en gemeentearchiven
- Verschijning Nummer 27. Geen planning.

Stuk uit de Stamboom

Jan Klaassens Poel is geboren in 1760, zoon van **Klaas Jans Poel** en **Marijke Hindriks**. Jan is overleden op 13-11-1843 om 13:00 in Eenrum, 82 of 83 jaar oud. Van het overlijden is aangifte gedaan op 13-11-1843. Jan trouwde, 30 of 31 jaar oud, op 13-11-1791 in Eenrum met **Hilje Pieters**, 31 of 32 jaar oud. Hilje is geboren in 1759, dochter van **Pieter Wirks** en **Maria Derks Wiersema**. Hilje is overleden op 29-10-1832 om 22:00 in Eenrum, 72 of 73 jaar oud. Van het overlijden is aangifte gedaan op 01-11-1832.

Kinderen van Jan en Hilje:

Pieter Jans Poel, geboren op 29-01-1793 in Eenrum.

Klaas Jans Poel, geboren op 14-05-1795 in Eenrum.

onbekend, geboren tussen 1796 en 1802. Hij is overleden op 03-08-1802 in Eenrum, (oorzaak: kinkhoest).

Hendrik Jans Poel, geboren op 18-07-1803 in Eenrum

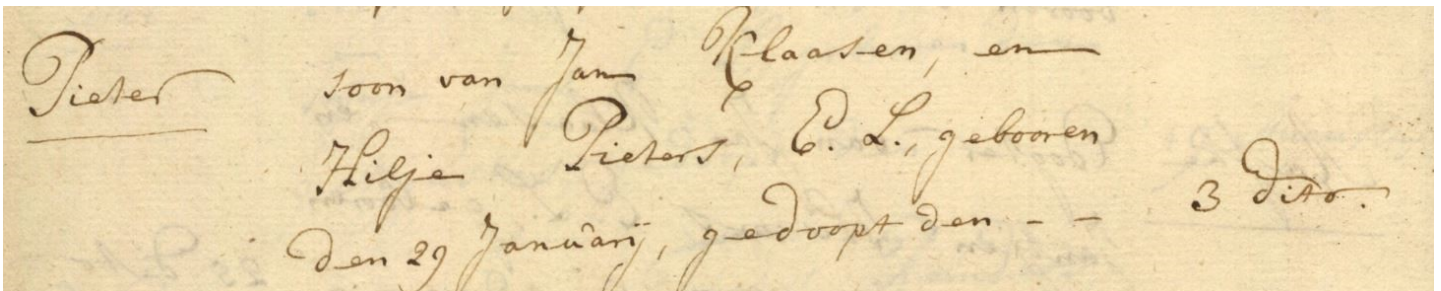
Register van naamsaanneming

Bij keizerlijk decreet (Napoleon) werd op 18 augustus 1811 een i-der in Nederland die nog geen geslachtsnaam (familienaam) had bevolen binnen een jaar een geslachtsnaam aan te nemen. Velen namen dit niet ernstig, met als gevolg geslachtsnamen die hun nageslacht in grote verlegenheid hebben gebracht. Anderen gaven er zelfs geen gehoor aan. Op 17 mei 1813 werd bij decreet de

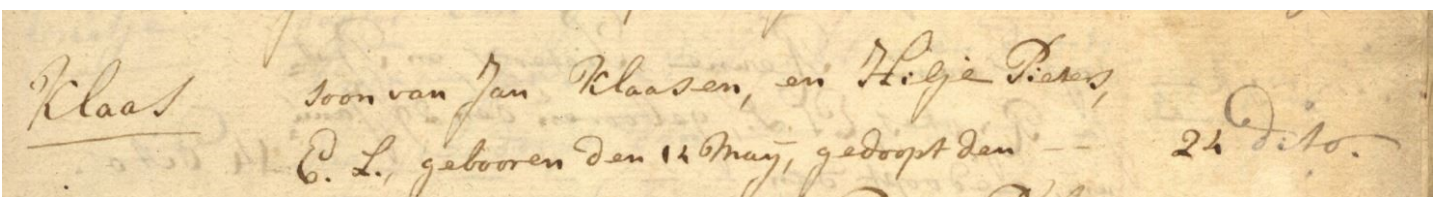
termijn voor geslachtsaanneming verlengd tot 1 januari 1814. Bij Koninklijk Besluit (Koning Willem I) werd op 5 november 1825 het bevel tot aannemen van een geslachtsnaam onder strafbeding herhaald. Hieruit volgden vele **Registers van Naamsaanneming**. Een akte van naamsaanneming uit het Register, laat de aangever van de naam zien en de familienaam die gewenst wordt aan te

nemen. Ook ziet men de namen van degenen voor wie opgetreden wordt zoals broers, zusters, kinderen, kleinkinderen met hun leeftijd. Als laatste wordt deze akte 'indien zulks geleerd hebbende' ondertekend. Deze registers zijn te raadplegen in de rijksarchieven, enkele streek- en gemeentearchieven. Het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) bezit een aantal van deze registers op microfiche.

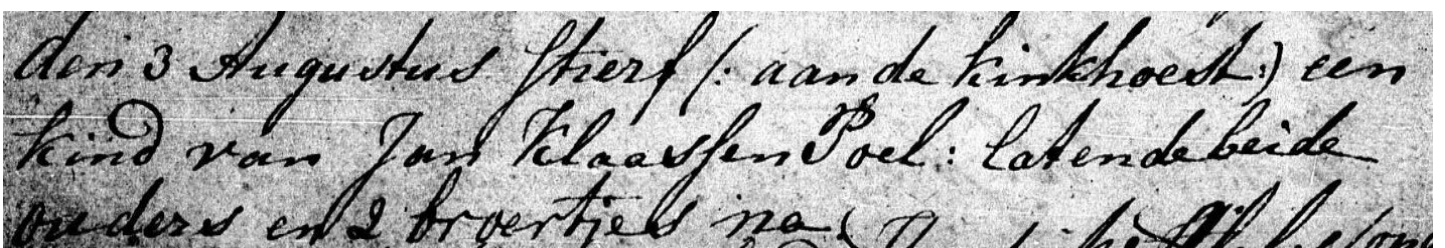
Geboren Pieter Jans Poel 29-1-1793

Geboren Klaas Jans Poel 14-5-1795

Overlijden kind Jan Klaassen Poel en Hilje Pieters 3 augustus 1802

In het kerkboek van Eenrum staat geen naam van dit kind. Wel laat het twee broertjes na. Deze broertjes zullen zijn

Pieter, geboren in 1793 en Klaas geboren in 1795. Dus tussen 1796 en 1802 moet dit kind geboren zijn, want het

vierde kind Hendrik werd geboren in 1803 te Eenrum.

Huwelijk Jan Klaassen en Hilje Pieters 13-11-1791

1791.

132

- Den 26 Junij. zijn, na onverhinderde kondigingen, met attestatie na T. Westernieuwland, betrokken, de E. Jan Cornelis, Weduwnaar, van T. Westernieuwland, en de J. D. Foske Jacobs Wijsum, van Eerum.
- Den 13 November. zijn, na overhinderd te zijn geproclameert, de E. Jan Klaassen, J. M., geboortig van Bedum, en de J. D. Hilje Pieters, van Eerum, beide hier woonende, gecoupleert.
- Den dito. na eene driemaalige kondiging attestatie afgegeven na de Breede aan de E. Jan Cornelis, J. M., van de Breede, en de J. D. Hinderyke Cornelis, van Rasquet, beide te Eerum woonende.
- Den 20 dito op attestatie van Baslo Rasquet in den egten staat verbonden de E. Thomas Cornelis, J. M., van Warffum, woonende te Rasquet, en de J. D. Pauwke Tiaards van Nithuisen, woonachtig te Eerum.
- Den 10 December. zijn, na dat overhinderd waren geproclameert, alhier in den egten staat bevestigd de E. Dolk Hindriks, J. M., van Peterbuuren, en de J. D. Grietje Jans, van Eerum, beide hier woonachtig.
- Den 25 dito na eene driemaalige kondiging attestatie afgegeven na Mensingeweer aan de E. Hindrik Arijs, J. M., geboortig van Obergum, woonende te Peterbuuren, en de J. D. Anje Jacobs van Laxumhuizen, laatst hier woonachtig.

Lutje Saaxum

Lutke Saaxum of **Lutje Saaksum** is een gehucht in de gemeente Het Hogeland in de provincie Groningen. Het gehucht ligt ten westen van Baflo. Ten noorden van het gehucht stroomt het Kanaal Baflo-Mensingeweer, dat tot de vergraving in 1860 een tochtsloot vormde.

Lutje of lutke is het Groningse woord voor klein. Saaksum duidt waarschijnlijk niet op Saaksum, maar op het iets noordelijker gelegen dorpje Saaxumhuizen.

Geschiedenis

Tegenwoordig is Lutje Saaksum niet meer dan een bewoonde huiswierde, die in 1917 deels werd afgegraven. Op de wierde staat de boerderij Lutke Saaksum uit 1869 (herbouwd), die werd verbouwd in 1952.

Op ongeveer een meter diepte in de wierde werd in 1951 een trechterbeker gevonden, waarvan niet duidelijk is of deze van hier of van elders komt. De wierde werd in elk geval reeds bewoond in de 8e eeuw. Uit die tijd zijn munten gevonden. Uit de 9e eeuw is een brief bekend over de schenking van 20 grazen land aan de abdij van Fulda (rond 805 of 820).

In het verre verleden is Lutke Saaxum een kerspел geweest, dat echter pas na 1281 moet zijn ontstaan. De kerk is echter al in 1468 afgebroken. De lidmaten werden verdeeld over de parochies van Baflo, Eenrum, Maarhuizen en Mensingeweer. In 1952 werden resten van de fundering van de kerk gevonden bij graafwerkzaamheden.

Ten noordoosten van Lutke Saaxum (ten westen van Rasquert) ligt de boerderij Westermei. Op de plek van deze boerderij zou volgens sommigen vroeger het klooster-voorwerk Westermeeden hebben gelegen van het nonnenklooster van Warffum.

Foto 1. Kanaal Baflo-Mensingeweer gezien vanaf de weth. J. de Vries-til

Foto 2. Onbebouwd deel van de wierde met op de achtergrond de kop-hals-rompboerderij ten zuiden van de wierde

Foto 3. Boerderij Lutke Saaksum op de wierde

Foto 4. Achterzijde boerderij Lutke Saaksum

Saaksumborg

Even ten zuidoosten van Lutje Saaksum stond vroeger de Saaksumborg of D'Est. Deze borg werd voor het eerst vermeld in 1672, maar ontstond waarschijnlijk al eerder uit een grote heerd, die mogelijk voor 1606 en mogelijk al voor 1567 werd gebouwd. De borg was gedurende heel haar bestaan in rooms-katholieke handen, en speelde samen met de Lulemaborg onder Warffuizen een belangrijke rol bij het ontstaan van de eerste parochie in de streek na de reformatie, de Sint-Bonifatiusparochie in Wehe-den Hoorn. Een van de bewoners was Maria Elisabeth Ripperda van Winsum, een zus van de bekende Spaanse Ripperda. De borg werd in 1785 op afbraak verkocht. Het schathuis bleef op het borgterrein staan tot 1972, waarna het in zijn geheel naar Verhildersum werd verplaatst. Het borgterrein werd toen geëgaliseerd, de grachten werden met huisvuil gedempt en de singels werden gekapt. De huiswierde is nog intact, maar maakt nu onderdeel uit van een groter akkerbouwperceel.

Het schathuis van de Saaksumborg in 1969, vlak voor de afbraak —>

Bron wikipedia

Geboren Hendrik Jans Poel 18-7-1803

Hugustus.
Den 7. Hendrik. z. van Jan Klaas en Hilje Petrus — 10 —
11 11 11 11 11 11

Overlijden Jan Klaassens Poel 1843

No. 30.

In het jaar duizend achthonderd drie en veertig, den *do*
tienden der maand *Novembes*, zijn voor
ons *Pietes Bronges*, *Burgemeester*,
ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente *Elm-*
rum, Arrondissement *Appingedam*, Provincie
Groningen, verschenen *Kornelis Jakobs*
Woltman, oud *vyftig* jaren, van beroep
Dagloones, wonende te *Elm-*
rum, *Wabeus* van den overledene,
en *Pietes Dicks Dykema*, oud *vyf-*
en-dertig jaren, van beroep *Dagloones*,
wonende te *Elmrum*, *Wabeus*
van den overledene, welke ons hebben verklaard: dat op den
do
tienden der maand *Novembes*, des jaars dui-
zend achthonderd drie en veertig, des *nadenniddags*
te *elk* uur, binnen deze gemeente, en wel te *Elm-*
rum, is overleden *Jan Klaassens*
Poel oud *drie-en-taestig* jaren,
van beroep *Sondeb*, laatst gewoond hebbende
te *Elmrum* en geboren te *Raskeved*, *We-*
duwnaas van *Hilje Petrus Wrik*,
gewoond en overleden te *Elmrum*, *doon*
van *Klaas Jans Poel* en *Maaryke Hin-*
driks, beide gewoond en overleden te *Raskeved*.

Van welke aangifte en verklaring deze akte dadelijk is op-
gemaakt en ingeschreven op de beide dubbelen van het overlijdens-
register dezer gemeente; en is deze akte, nadat dezelve aan
de aangevers was voorgelezen *doos hen en ons*

ondertee kend.
K. J. Woltman
P. D. Dykema

P. Bronges

De kou het vergeetn dat 'n kaalf west het

Familie Poel

En Dan Nog Even Dit

Correcties

Wat ging er mis in Nummer 25 ?
Er ontbrak een foto op de laatste pagina.

Oproep

De oproep gedaan in de vorige nummers is nog steeds van kracht. Wat willen we graag plaatsen ? Familieherinneringen, leuke voorvallen, verhalen van vroeger (zelf meegemaakt of van horen zeggen). Ook foto's en ideeën voor nieuwe rubrieken in deze krant zijn van harte welkom.

Bedankt

Willem Doornbos voor de foto's.

Volgende keer in Nummer 27

Meer over de familie stamboom

Foto op de laatste pagina

Nummer26: Dat lezen we in nummer 27

Peerd van Ome Loeks

Ain van de bekenste Grunneger laidjes gaat over 't Peerd van Ome Loeks'.

Over wél Ome Loeks nou was binnen de mainens verdaild, der lieken twij te weden dij der t maist veur in aanmaarken kommen.

d'Eerste: Lucas Broekmans n vrijgezelle vrachtrieder-sknecht. Hai woonde aan t begun van 20ste aiw aan de Jacobijnerweg in Stad. Hai haar n aigen peerd, 'Graaf', woar e mit veur t transportbedrijf van vrachtrieder J. Kuipers Lzn. aan t Botterdaip waarkde.

t Peerd gong - woarschienlek om en bie 1910 - opains dood en Loeks Broekmans was der kepot van. Der is zulfs sproake van n raauwadvertentie, deur zien collega's ploatst, woarin t overliden van Graaf meld wuir.

Der binnen ook aander overlervens dij staark in richten van Loeks Broekmans als de echte 'Ome Loeks' wiezen. d'Twijde: Lucas van Hemmen, geboren in 'De Slingerij' aan de A-weg in Grunnen. Dat horecabedrijf dee ook dainst as peerdstallen.

Op marktdoagen kwammen boeren van overal en zetten heur peerden bie 'De Slingerij' hén. Loeks gruide den ook in peerdjewaterld op en wuir jockey van pikeur. Om 1900 haar hai al noam moakt deur dailnoame aan (inter) nationale droaverijen. Dou hai 25 joar was nuimden ze hom al 'Ome Loeks'.

t Gong Loeks nait aal veur de wind, in 1910 sturf ain van zien leste peerden, d'hingst 'Appelon'. t Daaier haar n staalknecht aanvalen en van Hemmen kreeg n heuvörke en stak t peerd der mit. t Was mor n schieterg wondje mor t peerd kreeg der 'krampkoliek' deur en drij doage loater was e dood.

Standbeeld van t Peerd van Ome Loeks is nait meer weg te denken oet stad, tis in nacht van 21 op 22 augustus 1959 op t gras aan veurkaant van t Grunneger hoofdstation ploatst. t Beeld is moks deur n Amsterdammer: Jan de Baat.

Stamboom actualiseren

Om de familie stamboom te actualiseren vraag ik de lezers om een bijdrage te leveren in tekst. Ik zal een ieder een mail sturen en vragen naar de wijzigingen.

Abonnees en Oplage

Momenteel bedraagt het aantal abonnees op "Veur Poelegrap en Oardeghaid" 9.

Abonnement

Informatie over een abonnement op "Veur Poelegrap en Oardeghaid" verkrijgbaar bij de redactie.